

in sadik za vzpostavitev ekstenzivnih visokodebelnih sadovnjakov, izobraževanje in mreženje lastnikov ipd. V nadaljevanju bodo za 49 kmetij pripravili tudi podrobnejši načrt upravljanja, s čimer bodo še nadgradili že pripravljene personalizirane priročnike za kmetije in skušali zagotoviti dolgoročneje učinke projekta. Mojca Kunst iz Kozjanskega regijskega parka je predstavila podoben projekt, ki je potekal na območju Vetrnika in Oslice v bližini Kozja, Gregor Domanjko pa izkušnje Krajinskega parka Goričko, ki upravlja 38 ha zemljišč z namenom ohranjanja habitatnih tipov za pomembne rastlinske in živalske vrste. Dan smo zaključili s predavanjem Janka Verbiča o dolgoročnih učinkih gnojenja kraškega travnika na rastlinsko pestrost, količino in krmno vrednost pridelane krme. Predavanje je opozorilo na pomen premišljene rabe gnojil, pri čemer raziskovalci v dolgoletnih poskusih ugotavljajo, da je vrstna pestrost največja na negnojnih kraških travnikih, najmanjša pa na travniških površinah, intenzivno gnojnih z dušikom. Tovrstna in druga na konferenci predstavljena spoznanja iz prakse bodo lahko številni udeleženci konference iz raznolikih strok koristno uporabili pri svojem nadaljnjem delu na področju varstva narave in okolja ter še posebej upravljanja travišč.

Nejc Bobovnik, Barbara Lampič in Katja Vintar Mally

MESEC PROSTORA 2019

Novi pristopniki v kmetijstvo

Mesec prostora je pobuda Ministrstva za okolje in prostor, da različni deležniki čas med Svetovnim dnevom habitata (7. oktober) in Svetovnim dnevom mest (31. oktober) posvetijo promociji trajnostnega prostorskega razvoja. Pobudi se je že prvo leto (2014) pridružil tudi Oddelek za geografijo. Letošnji dogodek je potekal v sredo, 23. oktobra, posvečen je bil problematiki dostopa do finančnih virov novih pristopnikov v kmetijstvo.

Prvi del dogodka je bil namenjen uvodnemu pozdravu vodje katedre za regionalno analizo in planiranje na Oddelku za geografijo, dr. Simona Kušarja. Sledil je uvod v tematiko novih pristopnikov v kmetijstvo in predstavitev projekta NEWBIE, ki ga je pripravila dr. Irma Potočnik Slavič. Udeleženci so se tako seznanili z ovirami, s katerimi se srečujejo novi pristopniki, in se do njih tudi sami opredelili s pomočjo spletne ankete, ki so jo izpolnili na svojih mobilnih telefonih. Kot ključne ovire se izkazujejo dostopanje do kmetijskih zemljišč, dostopanje do finančnih sredstev in dostopanje do trga. Seznanitvi s tematiko sta sledili predstavitvi mladih kmetov, ki sta predstavila svojo zgodbo o začetkih kmetovanja. Prvi je bil Domen Virant s Kmetije Pr' Ropet, ki

je leta 2015 prevzel opuščeno kmetijo. Sledil pa je Matevž Gartner s Turistične kmetije in sirarstva Gartner, ki je leta 2018 prevzel manjšo kmetijo. Čeprav iz različnih okolij in izhodišč, sta njuni zgodbi zelo podobni. Sorodne pa so tudi določene ovire, s katerimi se srečujeta kot mlada kmeta, kar še posebej velja za dostop do finančnih sredstev. Pomembna skupna točka obeh je tudi zagnan pristop in nove ideje, s katerimi se lotevata kmetijstva.

Po odmoru nam je gost z Univerze uporabnih znanosti iz Južne Vestfalije, dr. Bernd Poelling, predstavil, na kakšne načine do financ dostopajo novi pristopniki v Nemčiji. Ugotovili smo, da so nekatere (prostorske, finančne in druge) razmere v Nemčiji precej drugačne od slovenskih, vendar so ovire, s katerimi se soočajo mladi kmetje, precej podobne. Podobne so tudi nekatere rešitve, spet druge pa so bolj inovativne in so v Sloveniji prisotne le v manjši meri. To bi denimo veljalo za kampanje za množično financiranje in koncepte delničarstva. Marija Brodnik Lodewijk z Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano nam je v nadaljevanju predstavila trenutne razpoložljive (državne) pomoči za mlade kmete v Sloveniji ter postopke, ki jih je pri tem treba izpolniti. Nadaljevali smo s spoznavanjem zadružništva kot učinkovite oblike poslovnega organiziranja, ki ga je predstavil Peter Vrisk, predsednik Zadružne zveze Slovenije. Zadružništvo ima v Sloveniji bogato tradicijo in je tudi pomemben razvojni dejavnik slovenskega kmetijstva in podeželja. Kljub temu pa se zdi, da bi povezovanje lahko bilo še bolj intenzivno. Kot premalo izkoriščene se kažejo tudi povezave med kmeti in Slovenskim regionalnim razvojnim skladom, ki bi kmetom lahko pomagal prebroditi finančno vrzel med odobritvijo nepovratnih spodbud in prejemom subvencije. Ta del nam je predstavil v. d. direktorja sklada Velislav Žvipelj.

V dopoldanskem delu smo tako najprej spoznali ovire, s katerimi se soočajo mladi pristopniki, nato pa dobili vpogled tudi v nekatere možne načine odpravljanja teh ovir. Kot zelo pomembno se kaže predvsem povezovanje deležnikov in boljše informiranje, na kar cilja tudi projekt NEWBIE, pri katerem sodeluje naš Oddelek za geografijo.

Popoldanski del je bil namenjen delavnici s študenti geografije, ki sta jo moderirala Sara Uhan in Nejc Bobovnik. Na začetku so študentje odgovarjali na tri vprašanja:

- kako mladi doživljajo prisotnost mladih in novih kmetov;
- za kaj bi oni kot mladi kmetje porabili finančna sredstva;
- kako si zamišljajo delovanje podpernega okolja, ki bi novim pristopnikom in mladim na podeželju nudilo finančne storitve?

Odgovori študentov na vprašanja so bili zelo tehtni in so zajeli širok spekter različnih vsebin, kar bo zagotovo prišlo prav tudi sodelavcem pri projektu. V nadaljevanju so študentje preko igre vlog po skupinah predstavili tri zgodbe različnih kmetij. Čeprav so se kmetije med seboj razlikovale po proizvodni usmerjenosti (mešana, živinorejska in vinogradniška) in generacijski strukturi (mladi prevzemnik, mladi kmet, ki že dela na kmetiji, a je še ni prevzel in starejši kmet), je bila vsem skupna usmerjenost na lokalni trg in zavezanost k bolj ekološki pridelavi. Podobno razmišljanje študentov se je pokazalo tudi v razpravi, ki je sledila predstavitvam in pri kateri sta

sodelovala tudi tuja gosta oddelka, dr. Tessa Avermaete in dr. Bernd Poelling. Letošnji dogodek je na Oddelek za geografijo privabil več kot 70 udeležencev: študentov magistrskega študija geografije, študentov in profesorjev z Biotehniške fakultete, geografov iz prakse ter pomembnih deležnikov, ki sestavljajo podporno okolje novih pristopnikov v kmetijstvo. Za pomoč pri sodelovanju se zahvaljujemo vsem sodelujočim, še posebej pa študentom smeri Regionalno planiranje in urbano-ruralne študije.

Zbornik povzetkov je dostopen na spletni strani Oddelka za geografijo: http://geo.ff.uni-lj.si/publikacije/druge_publicacije. Če pa vas zanimajo tematike novih pristopnikov, ste lepo povabljeni, da se vključite v Mrežo NEWBIE (<http://www.newbie-academy.eu/membership-si/>), si ogledate nekaj osebnih zgodb ali se celo prijavite na natečaj za »Najbolj inovativnega novega pristopnika v letu 2019«.

Nejc Bobovnik

Udeleženci so se s pomočjo mobilnih telefonov opredelili do ovir, s katerimi se soočajo novi pristopniki (foto: N. Bobovnik).

